

Sygn. akt V ACa 50/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Grela
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska (spr.) SA Teresa Sobolewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa J. U.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 10 października 2012 r. sygn. akt I C 1372/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt V ACa 50/13

UZASADNIENIE

Powód J. U. domagał się- po ostatecznym sprecyzowaniu pozwu- pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy we (...) w dniu 8 maja 2002 roku w sprawie o sygn. akt XI Nc (...). W uzasadnieniu swojego żądania wskazał on, że roszczenie, którego domaga się od niego pozwany uległo już przedawnieniu na podstawie art. 125 § 1 kpc.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedziba w W. domagał się oddalenia powództwa w całości wraz z zasądzeniem na jego rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska

zanegował on żądanie powoda, że egzekwowane roszczenie uległo już przedawnieniu. Podniósł, że wierzyciel od którego nabył on dochodzoną wierzytelność uprzednio przeprowadził postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone. Następnie przerwa biegu przedawnienia została dokonana poprzez złożenie wniosku o nadanie na rzecz pozwanego klauzuli wykonalności, a potem poprzez wszczęcie przez niego egzekucji przeciwko powodowi.

Wyrokiem z dnia 10 października 2012 roku Sąd Okręgowy w (...) oddalił powództwo oraz nie obciążył powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne sprawy. Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 8 maja 2002 roku Sąd Okręgowy we (...) nakazał pozwanym J. U. i J. Z., aby solidarnie zapłacili powodowi (...) spółka z o.o. we W. kwotę 97. 690, 11 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 24. 362, 82 zł od dnia 26 listopada 2000 roku; od kwoty 51. 104, 71 zł od dnia 29 listopada 2000 roku, od kwoty 22. 222, 58 zł od dnia 22 grudnia 2000 roku oraz kwotę 7. 630 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 6. 015 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tym terminie sprzeciw. Powyższy nakaz nie została zaskarżony przez powoda. Na podstawie tego nakazu zapłaty (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. wszczęła egzekucję przeciwko obydwu dłużnikom. Egzekucję prowadził komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) w sprawie II Km (...). Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2007 roku postępowanie to zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Następnie Sąd Okręgowy we (...) postanowieniem z dnia 7 września 2011 roku nadał powyższemu nakazowi zapłaty- na podstawie art. 788 kpc- na rzecz pozwanego klauzulę wykonalności. W uzasadnieniu wskazał on, że pozwany nabył od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. wierzytelność objętą tym nakazem na podstawie umowy cesji z 9 czerwca 2009 roku. W dniu 26 września 2011 roku pozwany złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) wniosek o wszczęcie egzekucji. Do wniosku tego załączył on ten nakaz zapłaty zaopatrzonej w klauzulę wykonalności na rzecz pozwanego. W jego toku komornik sądowy zajął wierzytelność powoda w Urzędzie Skarbowym w T., a pismem z dnia 25 lipca 2012 roku poinformował wierzyciela, że w toku postępowania egzekucyjnego nie stwierdzono majątku dłużników przedstawiających wartość handlową i podlegającego zajęciu. Pismem z dnia 5 września 2012 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) poinformował, że postępowanie w sprawie Km (...) zostało zakończone.

Powyższe ustalenia faktyczne zostały dokonane na podstawie dokumentów przedstawionych przez strony, które nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności. Ponadto, Sąd oddalił wniosek powoda o zobowiązanie pozwanego do dostarczenia tytułu wykonawczego, z którego wynika, że roszczenie, którego domaga się strona pozwana jest nadal wymagalne, gdyż jedynym środkiem kwestionowania merytorycznie tytułu wykonawczego jest powództwo opozycyjne, a w ramach tego postępowania Sąd ten bada czy roszczenie objęte tytułem nie uległo przedawnieniu.

W oparciu o powyższy stan faktyczny sprawy Sąd pierwszej instancji ocenił roszczenie powoda za niezasadne. Sąd zauważył, że podstawą powództwa opozycyjnego może być zaprzeczenie przez powoda zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności albo powoływanie się na zdarzenie, wskutek których zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane. Sąd ten wskazał więc, że zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane jest m.in. przedawnienie roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym. Podkreślił też, że ustawodawca przy tej podstawie powództwa miał na myśli wyłącznie zdarzenia o charakterze materialnoprawnym. Ponadto, chodzi tutaj o te zdarzenia, które nastąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego bądź po zamknięciu rozprawy w wypadku orzeczenia sądowego i spowodowały, że przymusowe egzekwowanie obowiązku dłużnika utraciło swój sens i nie ma już podstaw do dalszego chronienia interesów wierzyciela. W niniejszej sprawie, powód jako podstawę powództwa opozycyjnego wskazał, że roszczenie powoda uległo już przedawnieniu. W tym zakresie powołał się na treść art. 125 § 1 kc, który przewiduje, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Do terminu tego jednak ma zastosowanie art. 123 kc, który przewiduje przerwę biegu przedawnienia w sytuacji podjęcia przez uprawnionego każdej czynności przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub do egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Natomiast w myśl art. 124 § 1 kc po każdym przerwaniu

biegu przedawnienia biegnie ono na nowo. Każdorazowe wystąpienie okoliczności z art. 123 kc powoduje przerwanie biegu przedawnienia co oznacza, że bieg przedawnienia danego roszczenia może być przerywany wielokrotnie m.in. przez późniejsze złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji. W efekcie wielokrotnego przerywania biegu przedawnienia okres utrzymywania zaskarżalności konkretnego roszczenia może być wielokrotnością terminu przewidzianego ustawą dla danego rodzaju roszczeń.

Sąd Okręgowy ocenił, że roszczenie objęte nakazem zapłaty z dnia 8 maja 2002 roku nie uległo przedawnieniu, albowiem kilkakrotnie było przerywane przez czynności przewidziane w art. 123 kc. Pierwszy raz bieg terminu przedawnienia został przerywany w chwili złożenia przez (...) spółka z o.o. we W. wniosku o wszczęcie egzekucji w sprawie II Km (...) prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...). Po zakończeniu tego postępowania termin 10 letni zaczął biec na nowo od chwili uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 6 czerwca 2007 roku. Następnie bieg terminu przedawnienia został przerywany przez złożenie przez pozwaną wniosku o nadanie klauzuli wykonalności ww. nakazowi na podstawie art. 788 kpc, gdyż bez tej czynności pozwana nie mogła bowiem egzekwować należności nabytej od (...) spółka z o.o. Sąd Okręgowy uznał tą czynność za przedsięwziętą bezpośrednio w celu wyegzekwowania od dłużników nabytej w drodze cesji wierzytelności. W tym zakresie Sąd ten odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 roku (II CSK 203/11), który wyraził tożsamy pogląd na gruncie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu oraz przzerwaniu przez ten wniosek biegu przedawnienia. Następnie Sąd ten uznał, że bieg przedawnienia roszczenia został po raz kolejny przerywany z chwilą złożenia przez pozwaną wniosku o wszczęcie egzekucji w sprawie Km (...). Z chwilą więc umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) w sprawie o sygn. akt Km 1563/11 termin 10 letni przewidziany w art. 125 kc zaczął biec od początku. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc uznając, że sytuacja majątkowa powoda usprawiedliwia w dostateczny sposób nieobciążenie go kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwaną.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się powód J. U. zaskarżając go w całości w drodze apelacji. Zarzucił naruszenie prawa materialnego i procesowego poprzez rozstrzygnięcie wszystkich niejasności na korzyść strony pozwanej. W jego ocenie wyrok został wydany niezgodnie z art. 125 § 1 kc, gdyż w przepisie tym ustawodawca wyraźnie określił termin po upływie którego roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu ulega przedawnieniu. Ustawodawca także nie przewidział, aby inny przepis prawa miał wpływać na jego treść oraz przedłużać wykonalność prawomocnego orzeczenia sądu w nieskończoność. Ponadto, wyraźnie wskazany brak przedawnienia roszczenia pozwanego jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, gdyż powoduje eliminację z życia społecznego osób, które nie zawsze w zawiniony sposób stały się dłużnikami.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę orzeczenia poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, którego dotyczy powództwo.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

SĄD APELACYJNY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE

Apelacja powoda nie ma swoich usprawiedliwionych podstaw.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów, przyjmując te ustalenia za własne oraz czyni je integralną częścią swojego uzasadnienia.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt. 2 kpc dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części lub jego ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Powództwo unormowane w art. 840

kpc nazwane powództwem opozycyjnym stanowi środek ochrony merytorycznej dłużnika na etapie postępowania egzekucyjnego. Wskazana wyżej podstawa tego powództwa odnosi się do przesłanek materialnoprawnych, które powstały po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a powodują wygaśnięcie zobowiązania objętego tym tytułem albo niemożność jego egzekwowania.

Zgodzić się należy z Sądem pierwszej instancji, a także skarżącym, że przedawnienie roszczenia objętego tytułem egzekucyjnym stanowi uzasadnioną podstawę pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, gdyż stanowi ono zdarzenie materialno prawne, które- zgodnie z art. 117 § 2 kc- przyznaje dłużnikowi prawo do uchylenia się od jego zaspokojenia. Jednakże w powyższej sprawie podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że w świetle prawa materialnego nie doszło do przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego zmierza do wyegzekwowania wierzytelności przysługującej pozwanemu, a wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w dniu 8 maja 2002 roku przez Sąd Okręgowy we (...) (XI Nc (...)). Powód nie kwestionuje faktu, że powyższa wierzytelność ulega przedawnieniu z upływem lat 10 na podstawie art. 125 § 1 kc jako roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu. W myśl art. 123 § 1 pkt. 1 kpc bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Po każdym przerwaniu przedawnienie biegnie na nowo (art. 124 § 1 kc).

W powyższej sprawie należy wskazać, że w terminie 10 lat od dnia powstania orzeczenia sądowego stanowiącego podstawę egzekucji doszło do przerwy biegu przedawnienia, a tym samym przedawnienie to rozpoczęło swój bieg na nowo. Zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, który dokonał prawidłowo oceny tego problemu prawnego. Zauważyć przy tym należy, że samo wszczęcie postępowania egzekucyjnego przez pozwanego, a więc czynność podjęta przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń danego rodzaju nastąpiło przed upływem 10 lat od dnia wydania prawomocnego orzeczenia sądowego. Jak wynika z przeprowadzonych dowodów w sprawie wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego pochodzą z 26 września 2011 roku, a zajęcie wierzytelności na rzecz pozwanego miało miejsce w dniu 2 maja 2012 roku (dowód: zajęcie wierzytelności- k. 3). Natomiast sam nakaz zapłaty został wydany w dniu 8 maja 2002 roku, a więc przerwa biegu przedawnienia dokonana wskazanymi wyżej czynnościami nastąpiła przed upływem lat 10 od wydania orzeczenia sądowego. Z tego powodu, zbędnym dla rozstrzygnięcia sprawy jest ocena problemu przerwania biegu przedawnienia na skutek złożenia wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Jednakże- jak słusznie podnosi skarżący- w orzecznictwie sądowym w tym zakresie istnieje spór, lecz trzeba podkreślić, że w najnowszych orzeczeniach Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia, a wyrazem tego jest powoływany przez sąd pierwszej instancji wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 roku (II CSK 203/11). Jednakże- jak wyżej zostało to już wskazane- rozstrzygnięcie tego problemu prawnego nie ma żadnego znaczenia dla oceny zasadności apelacji, a tym samym wytoczonego powództwa opozycyjnego.

Sąd Apelacyjny także nie podziela stanowiska skarżącego, że „brak przedawnienia roszczenia zawartego w pozwie jest sprzeczny z zasadami współzycia społecznego, gdyż powoduje eliminację z życia społecznego osób, które nie zawsze w zwiniony sposób stały się dłużnikiem” (apelacja- k. 63). Wskazać bowiem należy, że przyjmuje się zarówno w doktrynie prawa jak też orzecznictwie sądowym, że klauzula generalna określona w art. 5 kc stanowić może jedynie „środek obrony”. Nie może być więc ona źródłem nabycia określonych praw, a w tym nabycia zarzutu przedawnienia. Natomiast powód nie powołał się na żadną z okoliczności wskazujących na to, że dochodzone roszczenie przez pozwanego jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Zasady współzycia społecznego jako takie nie mogą być więc źródłem nabycia zarzutu przedawnienia także z tego powodu, że przedawnienie jest objęte wyraźną regulacją prawną określającą m.in. jego termin.

Z tych względów na podstawie art. 385 kpc oddalono apelację.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc przyjmując, że powód w całości przegrał sprawę w instancji odwoławczej. Na koszty procesu pozwanego składa się kwota 2. 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) jako wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Wysokość tego wynagrodzenia została obliczona na podstawie § 12 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).